

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie XII./2023
Senát IV

Uznesenie:

spisová značka	IV. ÚS 595/2023
populárny názov	Dobrovoľná dražba
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	21.11.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1
analytická právna veta	Účelom zákonnej podmienky ustanovenej v § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách je dodržanie proporcionality medzi hodnotou istiny pohľadávky a hodnotou založenej nehnuteľnosti. S ohľadom na mechanizmus procesu výkonu dobrovoľnej dražby a systematiku samotného zákona o dobrovoľných dražbách je jednoznačné, že zákonodarca sa rozhodol túto proporcionality brať do úvahy iba do momentu oznámenia o začatí výkonu záložného práva.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa žalobou podanou na okresnom súde domáhala určenia neplatnosti dražby proti žalovaným, a to spoločenstvu vlastníkov bytov a nebytových priestorov, dražobnej spoločnosti a vydražiteľovi. Okresný súd rozsudkom z 15. júla 2019 žalobu zamietol. Ustálil, že sťažovateľka ako vlastníčka bytu tento užívala približne od roku 2012 a mala opakované nedoplatky na úhradách za služby spojené s užívaním bytu. Napadnutým rozsudkom krajského súdu bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Sťažovateľka napadla rozsudok krajského súdu dovolaním. Napadnutým uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľky odmietnuté.
z odôvodnenia	<u>K namietanému porušeniu označených základných práv napadnutým rozsudkom krajského súdu:</u> Argumentácia sťažovateľky vo vzťahu k rozsudku krajského súdu je rovnaká, akú použila v dovolacom konaní, kde prípustnosť dovolania odvodzovala od dôvodov podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP. Aj keď najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky, ústavný súd konštatuje, že dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok bolo pre ňu dostupným prostriedkom ochrany jej práv a ústavný súd bude posudzovať ústavnú udržateľnosť rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní. Ak teda právny poriadok umožňoval sťažovateľke domôcť sa ochrany základných práv proti ich porušeniu rozsudkom krajského súdu v dovolacom konaní, potom podľa čl. 127 ods. 1 ústavy niet právomoci ústavného súdu na poskytnutie takejto ochrany. Sťažovateľka napokon ani netvrdí, že niektorú zo svojich námietok nemohla

uplatniť v dovolacom konaní.

Vzhľadom na to, že je úlohou nielen ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov poskytovať ochranu základným právam, ústavný súd v duchu zásady sebaobmedzenia s ohľadom na princíp subsidiarity odmietol ústavnú sťažnosť v tejto časti z uvedených dôvodov (bod 13 tohto odôvodnenia) podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde“ pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu označených základných práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu:

Napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania v časti namietanej existencie vady zmätočnosti odkazuje na rozhodnutie odvolacieho súdu v spojení s rozsudkom súdu prvej inštancie. Oba konajúce súdy sa zaoberali aj námietkami, ktoré sú obsiahnuté v ústavnej sťažnosti. K námietke o priebehu a výsledku hlasovania spoločenstva zhodne uviedli, že pre posúdenie platnosti dražby nie je podstatné sa ním zaoberať, ak ho sťažovateľka nenapadla na súde osobitnou žalobou v zmysle § 15 zákona o vlastníctve bytov.

Argumentácia sťažovateľky o podhodnotení bytu bola súdmi nižších inšancií zodpovedaná, odvolací súd konštatoval, že cena bytu nie je zjavne neprimeraná s poukazom na ceny porovnateľných nehnuteľností v danom čase, pričom sťažovateľka sama neuviedla, akú hodnotu jej nehnuteľnosť mala mať, resp. ničím neprekazovala jej vyššiu hodnotu.

Pri hodnotení námietky, že vrátením peňažnej sumy poukázanej sťažovateľkou došlo ku konaniu v rozpore s dobrými mravmi, a to na základe dohody dražobníka a spoločenstva na účely vykonania dražby aj napriek splneniu dlhu, je potrebné zohľadniť skutkové zistenia okresného súdu. Pri uzavretí zmluvy o výkone dražby medzi navrhovateľom dražby a dražobníkom výška dlhu sťažovateľky predstavovala sumu 3 089,03 eur. Podľa záveru odvolacieho súdu k 4. máju 2017 bola výška dlhu sťažovateľky v sume 3 037,10 eur. Sťažovateľka 3. mája 2017 uhradila sumu 2 989,68 eur. Celková suma, ktorú mala sťažovateľka zaplatiť vrátane nákladov na prvú dražbu a prípravu druhej dražby, bola vo výške 4 284,49 eur. V tejto súvislosti je pre posúdenie námietok sťažovateľky podstatné znenie § 3 ods. 6 zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“), v zmysle ktorého dražiť nemožno nehnuteľné veci, ak hodnota pohľadávky bez jej príslušenstva zabezpečenej záložným právom ku dňu oznámenia o začatí výkonu záložného práva neprevyšuje sumu 2 000 eur.

Zároveň podľa § 19 ods. 1 písm. k) zákona o dobrovoľných dražbách je dražobník povinný upustiť od dražby najneskôr do jej začatia, ak je navrhovateľom dražby záložný veriteľ a dlžník alebo vlastník predmetu dražby pred dražbou zloží dražobníkovi na účely splnenia dlhu sumu rovnajúcu sa pohľadávke s príslušenstvom vrátane nákladov dražby v rozsahu, v akom je povinný ich znášať; dražobník je oprávnený prijať plnenie popri veriteľovi.

Dlh sťažovateľky ku dňu oznámenia o začatí výkonu záložného práva prevyšoval sumu 2 000 eur. Tým bola splnená podmienka spôsobilosti spornej nehnuteľnosti byť predmetom dražby (§ 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách *a contrario*). Sťažovateľka až následne 4. mája 2017, t. j. ešte pred uskutočnením prvého kola dražby, ktoré sa konalo 7. júna 2017, uhradila časť svojho dlhu vo výške 2 989,68 eur. Tieto peňažné prostriedky jej boli vrátené s tým, že nešlo o úhradu celého dlhu vrátane nákladov na dražbu, a preto nemožno upustiť od vykonania dražby.

Otázkou teda ostáva, či sťažovateľka mohla dosiahnuť upustenie od dražby, ak

do začatia dražby neuhradila výšku pohľadávky spolu s jej príslušenstvom, ale iba časť istiny, v dôsledku čoho výška istiny dlžnej sumy klesla pod hodnotu 2 000 eur. V tejto súvislosti sťažovateľka namieta, že postup spoločenstva spoločne s dražobníkom spočívajúci vo vrátení ňou zaplatených peňažných prostriedkov určených na úhradu istiny bol v rozpore s dobrými mravmi a ich cieľom nebolo dosiahnuť uspokojenie veriteľa, ale uskutočniť dražbu.

Zákon o dobrovoľných dražbách taxatívne upravuje dôvody, pre ktoré je dražobník povinný upustiť od dražby. Jedným z nich je aj splnenie dlhu v sume rovnajúcej sa pohľadávke s príslušenstvom vrátane nákladov dražby. Podľa ústavného súdu je zákonný text § 19 ods. 1 písm. k) zákona o dobrovoľných dražbách natoľko jasný a zrozumiteľný, že sťažovateľka nemohla legitímne očakávať, že by v dôsledku len čiastočnej úhrady istiny došlo k upusteniu od dražby, pretože sama nepolemizuje so závermi všeobecných súdov, že do začatia dražby nedošlo z jej strany k splneniu dlhu vrátane jeho príslušenstva a nákladov dražby.

S ohľadom na argumentáciu sťažovateľky je potrebné zaujať názor k otázke, či by bola dražba považovaná za uskutočnenú v súlade so zákonom, ak by nedošlo k vráteniu časti zaplatenej istiny sťažovateľke a v dôsledku čiastočného splnenia dlhu by tak klesla hodnota pohľadávky bez príslušenstva pod sumu 2 000 eur. Inak povedané, či je potrebné, aby podmienka podľa § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách bola permanentne splnená aj v čase po oznámení o začatí dražby, teda či sa pre platnosť dobrovoľnej dražby vyžaduje, aby sa ňou uspokojoval dlh, ktorého istina prevyšuje sumu 2 000 eur.

V prípade, ak by bola odpoveď na túto otázku kladná, bolo by možné zvažovať, či konanie spoločenstva a dražobníka spočívajúce vo vrátení zaplatenej časti istiny sťažovateľke je v súlade s dobrými mravmi, prípadne či môže ísť o konanie obchádzajúce zákonnú limitáciu výšky pohľadávky, ktorá nemôže byť uspokojovaná dobrovoľnou dražbou.

Sťažovateľka sama nepredkladá žiadnu vecnú argumentáciu, prečo by sa § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách mal vykladať extenzívne. Takáto úvaha nevyplýva ani z judikatúry najvyšších súdnych autorít. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť účel zákonnej podmienky ustanovenej v § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách, ktorým je dodržanie proporcionality medzi hodnotou istiny pohľadávky a hodnotou založenej nehnuteľnosti. S ohľadom na mechanizmus procesu výkonu dobrovoľnej dražby a systematiku samotného zákona o dobrovoľných dražbách je však jednoznačné, že zákonodarca sa rozhodol túto proporcionalitu brať do úvahy iba do momentu oznámenia o začatí výkonu záložného práva. Ústavný súd sa v tejto otázke stotožňuje s odborným názorom prezentovaným v aktuálnom komentári k zákonu o dobrovoľných dražbách: „Ustanovenie § 3 ods. 6 úplne vylučuje možnosť dražiť nehnuteľnosť zabezpečenú záložným právom na situácie, ak výška zabezpečenej pohľadávky ku dňu začatia výkonu záložného práva neprevyšuje sumu 2-tisíc eur. Rozhodujúcim dňom pre posúdenie výšky pohľadávky je deň, keď záložný veriteľ písomne oznámi záložcovi a dlžníkovi začatie výkonu záložného práva podľa § 1511 ods. 1 OZ...”

Zákon výslovne nerieši situáciu, či je možné vykonať dražbu nehnuteľnosti, ak klesne hodnota vymáhanej pohľadávky pod sumu 2-tisíc eur neskôr, teda až po oznámení záložného veriteľa o začatí výkonu záložného práva. Ak účelom tohto ustanovenia malo byť zabránenie dražbám nehnuteľností pri pomerne nízkych vymáhaných sumách, mohli by sme teleologickým výkladom tejto právnej normy dôjsť k záveru, že vždy, keď neskôr hodnota vymáhanej pohľadávky klesne pod 2-tisíc eur, nemožno nehnuteľnosť dražiť. Ak však zákonodarca výslovne časovo limituje moment posudzovania výšky vymáhanej pohľadávky, sme toho názoru, že by šlo o výklad značne extenzívny.

Ak by skutočným úmyslom zákonodarcu bolo znemožniť vykonanie dražby

nehnutelnosti vždy v prípade, ak vymáhaná pohľadávka klesne pod sumu 2-tisíc eur až do začatia dražby, nepochybne mal túto okolnosť uviesť ako dôvod na upustenie od dražby. Ak však takýto dôvod na upustenie od dražby v § 19 ZoDD upravený nie je, dražobník nemôže svojvoľne proces do začatia dražby ukončiť. Ak by dokonca mala byť dražba ukončená aj v ďalšom štádiu dražby pri poklese vymáhanej sumy, musel by zákon osobitne upraviť postup dražobníka. Preto sa prikláňame k doslovnému výkladu ustanovenia § 3 ods. 6 ZoDD. Podotýkame, že dlžník vždy môže dosiahnuť upustenie od dražby splnením dlhu a nahradením nákladov dražby [§ 19 ods. 1 písm. k) ZoDD].“ (VALOVÁ, Katarína a kol. Zákon o dobrovoľných dražbách. 4. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2022, s. 61 – 62.)

Najvyšší súd zopakoval, že sťažovateľka (ako žalobkyňa) bola vedená ako dlžníčka na úhradách za služby spojené s užívaním bytu a iných platbách od roku 2012. V tomto konaní to nepopierala a vo svojej výpovedi uviedla, že dlh nespochybňovala. Tento stav odôvodňovala tým, že bola nezamestnaná, poberala dávku v hmotnej núdzi a mala zdravotné problémy. V konaní nepreukázala, akú aktivitu vyvinula na riešenie svojej situácie, keď vedela, že vlastníci ostatných bytov majú výhrady voči tomuto stavu a bolo im oznámené, že sa uskutoční písomné hlasovanie pri riešení tejto situácie formou výkonu zákonného záložného práva. Vedela o písomnom hlasovaní a o výsledku tohto hlasovania, ktoré bolo zverejnené 21. decembra 2016. Súd prvej inštancie vyslovil názor, že sťažovateľka mala možnosť napadnúť žalobou platnosť tohto hlasovania, avšak tak neurobila a ostala naďalej pasívna. Celková suma, ktorú mala zaplatiť, predstavovala sumu 4 284,49 eur. Žalobkyňa napriek snahe zaplatiť svoj dlh ten už nevyrovnala a finančné prostriedky, ktoré zaplatila a boli jej vrátené, nepoužila následne na zaplatenie tohto dlhu, a tak sa dražba uskutočnila. Podľa dovolacieho súdu išlo zo strany súdu prvej inštancie o správne posúdenie toho, že výkon záložného práva v danom prípade nebol v rozpore s dobrými mravmi a so zákonom s poukazom na § 3 ods. 6 zákona o dobrovoľných dražbách, podľa ktorého dražiť nemožno nehnuteľné veci, ak hodnota pohľadávky bez jej príslušenstva zabezpečenej záložným právom ku dňu oznámenia o začatí výkonu záložného práva neprevyšuje sumu 2 000 eur. V tomto prípade však pohľadávka istiny sumu 2 000 eur preyšovala ku dňu oznámenia o začatí výkonu záložného práva, preto nebolo možné konštatovať, že postup bol v rozpore s dobrými mravmi či zákonom. Na uvedené následne nadviazal odvolací súd, ktorý posúdil primeranosť výkonu záložného práva (teda práva žalovaných požadovať od žalobkyne splnenie dlhu) s právom žalobkyne na obydlie, keďže obidve strany sporu namietali vo veci nerešpektovanie dobrých mravov, pričom nemal pochybnosti, že porušenie právnej povinnosti zo strany žalobkyne bolo dôvodom na začatie výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby. V tomto prípade došlo aj k pomerovaniu hodnoty pohľadávky s hodnotou draženej nehnuteľnosti, ktorá po zohľadnení finančných možností sťažovateľky nebola vyhodnotená ako neprimeraná, sťažovateľka ako poberateľka invalidného dôchodku nemala iné prostriedky na vyrovnanie svojho dlhu, ďalej bolo zohľadnené, že s vlastníctvom nehnuteľnosti by jej dlh ďalej narastal.

Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta, že súdy sa nezaoberali povahou zmluvy o výkone správy ako spotrebiteľskej zmluvy. Túto námietku sťažovateľka výslovne neuplatnila pred všeobecnými súdmi, preto je v konaní pred ústavným súdom potrebné posúdiť ju ako neprípustnú. Nad rámec uvedeného ústavný súd hodnotí, že nie je zrejmé, aký význam z hľadiska výsledku sporu by pre sťažovateľku mala táto argumentácia, ak nespochybňuje dlh ako taký, ktorý vznikol v dôsledku absencie úhrad za služby spojené s užívaním bytu. Okrem toho správu bytového domu vykonáva spoločenstvo na základe zmluvy o spoločenstve, nie na základe zmluvy o výkone správy. Medzi spoločenstvom a sťažovateľkou bola uzatvorená zmluva o poukazovaní pravidelných mesačných preddavkových platieb za dodávky a služby spojené s užívaním bytu, na ktorej podklade sťažovateľka mala spoločenstvu uhrádzať mesačné preddavkové platby, zmluva uzatvorená medzi spoločenstvom a sťažovateľkou pojmovo nezodpovedá definícii spotrebiteľskej zmluvy, spoločenstvo nie je obchodnou spoločnosťou, ale ide o právnickú osobu

	<p>založenú podľa zákona o vlastníctve bytov na účely spravovania konkrétneho bytového domu a zabezpečovania plnenia spojeného s užívaním bytov a nebytových priestorov v dome podľa § 7 ods. 1 zákona o vlastníctve bytov.</p> <p>Vzhľadom na to, že námietky sťažovateľky neboli vyhodnotené ako spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, jeho závery nemožno označiť za nedostatočne odôvodnené ani arbitrárne, je bez právneho významu zaoberať sa návrhom sťažovateľky, ktorým žiada vec vrátiť odvolaciemu súdu a odvolacie konanie navrhuje prerušiť z dôvodu, že pred Súdny dvorom Európskej únie prebieha konanie, ktorého výsledok by mal súvis s vecou sťažovateľky. Okrem toho sťažovateľka námietku týkajúcu sa povahy sporu ako spotrebiteľského neuplatnila už v konaní pred všeobecnými súdmi, navyše presah jej sporu s právom na ochranu spotrebiteľa ani nebol identifikovaný.</p> <p>Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom označených základných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení, a ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.</p> <p>Ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietol.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>záložné právo dobré mravy (boni mores) dražba legitímne očakávanie</p>

spisová značka	IV. ÚS 630/2023
populárny názov	Súdny poplatok - upomínacie konanie
sudca spravodajca	Libor Duľa
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	05.12.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 47 ods. 3
analytická právna veta	Bonifikácia podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch sa týka len upomínacieho konania, preto ak sa konanie z vôle protistrany (nie z vôle žalobcu) podaním odporu žalovaným dostane po podaní návrhu na pokračovanie v konaní žalobcom do konania o veci samej podľa CSP, ustanovenie § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch sa na odvolacie konanie nepoužije a poplatok sa vyrubí podľa § 6 ods. 1 tohto zákona bez ovplyvnenia jeho výšky podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch. Rovnosť strán v konaní je daná tým, že súdny poplatok za odvolanie zaplatí podľa rovnakých kritérií žalobca alebo žalovaný, podľa výsledku konania pred súdom prvej inštancie.
skutkový stav a základné fakty	Žalobou (návrhom na vydanie platobného rozkazu) zo 7. decembra 2018 pôvodne podanou na okresnom súde sa žalobca proti sťažovateľke domáha zaplata sumy 154 716,07 eur s príslušenstvom. Súdne konanie vo veci sťažovateľky je od 1. júna 2023, kedy vstúpili do platnosti viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. nová súdna mapa) vedené mestským súdom.

	<p>Mestský súd rozsudkom z 5. apríla 2023 žalobe v celom rozsahu vyhovel, proti čomu sa sťažovateľka odvolala. Mestský súd napadnutým uznesením vydaným vyššou súdnou úradníčkou uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť súdny poplatok za podané odvolanie vo výške 9 212,50 eur, a to v súlade s § 6 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb.. Sťažovateľka podala proti predmetnému uzneseniu sťažnosť, ktorá bola napadnutým uznesením mestského súdu vydaným sudcom zamietnutá ako nedôvodná.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>K namietanému porušeniu označených základných práv sťažovateľky napadnutým uznesením vydaným vyššou súdnou úradníčkou:</p> <p>Ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.</p> <p>K namietanému porušeniu označených základných práv sťažovateľky napadnutým uznesením vydaným sudcom:</p> <p>Ústavný súd hodnotí, že okresný súd pri rozhodovaní o poplatkovej povinnosti sťažovateľky za podanie odvolania vo veci, ktorá na okresnom súde pokračovala nadviazaním na upomínacie konanie, aplikoval a interpretoval na vec vzťahujúce sa ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch spôsobom, ktorý je ústavne udržateľný. Ide o aplikáciu a výklad jednoduchého/podústavného práva upravujúceho otázku poplatkovej povinnosti za podané odvolanie.</p> <p>Upomínacie konanie sa aj podľa dôvodovej správy k zákonu č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“) považuje za plnohodnotnú elektronickú alternatívu k existujúcemu režimu platobného rozkazu [ktorý sa spoplatňuje bez zvýhodnenia, teda vo výške 6 % z hodnoty predmetu sporu podľa položky 1 písm. a) sadzobníka]. Úmyslom zákonodarcu bolo urýchliť konanie zavedením elektronického systému podávania návrhov formou štandardizovaných elektronických formulárov a s cieľom prednostného využívania tejto formy ju zvýhodnil zníženým súdnym poplatkom o 50 % z percentnej sadzby ustanovenej v sadzobníku. Takýmto osobitným spôsobom však zákonodarca zvýhodnil iba úkon podania návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní, na žiaden iný úkon sa zvýhodnená sadzba súdneho poplatku nevzťahuje.</p> <p>Ako z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, žalobca si svoj peňažný nárok uplatnil v upomínacom konaní, za čo mal zaplatiť zvýhodnený súdny poplatok podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch. Konanie pokračovalo na súde prvej inštancie a skončilo sa vydaním meritórneho rozhodnutia, ktorým bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené. Podaním odvolania zo strany sťažovateľky sa začalo konanie na súde druhej inštancie a zároveň jej vznikla ako odvolateľke poplatková povinnosť [§ 5 ods. 1 písm. a) zákona o súdnych poplatkoch]. Okresný súd vyrubil sťažovateľke súdny poplatok vo výške 6 % z predmetu odvolacieho konania, a to s poukazom na § 6 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch v spojení s položkou 1 písm. a) a prvou vetou poznámky 3 k položke 1 sadzobníka. Sťažovateľka tvrdila, že mala byť zviazaná k úhrade súdneho poplatku za odvolanie v rovnakej, ergo zvýhodnenej výške ako žalobca pri podaní návrhu v rámci upomínacieho konania.</p> <p>Okresný súd pri odôvodnení napadnutého uznesenia vydaného sudcom akcentoval špeciálny charakter upomínacieho konania využitého žalobcom, a to poukazujúc na § 11c zákona o súdnych poplatkoch. Stotožňujúc sa s posúdením veci vyššou súdnou úradníčkou v napadnutom uznesení okresného súdu a poukazujúc na to, že ide o vyrubenie súdneho poplatku za odvolacie konanie vo veci samej, logicky vylúčil použitie § 11c zákona o súdnych poplatkoch.</p>

	<p>Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu vo veci samej (rozsudku) odvolanie. Odvolacie konanie prebieha už podľa pravidiel riadneho civilného sporového procesu, a nie v režime upravenom zákonom o upomínacom konaní, a preto okresný súd pri vyrubovaní súdneho poplatku za odvolanie (vo veci samej) správne aplikoval všeobecné ustanovenia zákona o súdnych poplatkoch a vylúčil použitie § 11c zákona o súdnych poplatkoch na odvolacie konanie. Námietku sťažovateľky o nesprávnej aplikácii na vec sa vzťahujúcej právnej normy preto považuje ústavný súd za neopodstatnenú. Okresný súd síce stručne, avšak jasne a na ústavne udržateľnej úrovni objasnil svoje závery, čím došlo k realizácii základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu. Uvedené platí aj vo vzťahu k základnému právu sťažovateľky na rovnosť strán v konaní.</p> <p>Bonifikácia podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch sa týka len upomínacieho konania, preto ak sa konanie z vôle protistrany (nie z vôle žalobcu) podaním odporu žalovaným dostane po podaní návrhu na pokračovanie v konaní žalobcom do konania o veci samej podľa Civilného sporového poriadku, ustanovenie § 6 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch sa na odvolacie konanie nepoužije a poplatok sa vyrubí podľa § 6 ods. 1 tohto zákona bez ovplyvnenia jeho výšky podľa § 11c zákona o súdnych poplatkoch. Rovnosť strán v konaní je daná tým, že súdny poplatok za odvolanie zaplatí podľa rovnakých kritérií žalobca alebo žalovaný, podľa výsledku konania pred súdom prvej inštancie. V dotknutej veci by teda súdny poplatok v rovnakej výške zaplatil žalobca, ak by okresný súd žalobu v celom rozsahu zamietol a žalobca by sa proti tomu v celom rozsahu odvolal.</p> <p>Vychádzajúc z uvedeného, je ústavný súd toho názoru, že niet relevantnej spojitosti medzi napadnutým uznesením okresného súdu vydaným sudcom a namietaným porušením označených práv sťažovateľky, a preto ústavnú sťažnosť aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEK a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	poplatok-súdny konanie-upomínanie

spisová značka	IV. ÚS 643/2023
populárny názov	Dokazovanie v daňovom konaní
sudca spravodajca	Ladislav Duditš
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Uznesenie - Uznesenie o odmietnutí
dátum rozhodnutia	05.12.2023
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 2 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 1 ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd čl. 36 ods. 2
analytická právna veta	V prípade správcom dane preukázaných pochybností o vlastnom uskutočnení zdaniateľných plnení prechádza dôkazné bremeno na daňový subjekt. Takýto zásah do autonómie jednotlivca je totiž odôvodnený verejným záujmom na stanovení, vymeraní a výbere dane. Ústavný súd vníma prechod dôkazného bremena ako možnosť preukázať spornú skutočnosť aj inak ako len predložením spochybnených daňových dokladov.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa správnou žalobou domáhala preskúmania zákonnosti rozhodnutia finančného riaditeľstva z 15. novembra 2019, ktorým finančné

	<p>riaditeľstvo potvrdilo rozhodnutie daňového úradu z 30. júla 2019. Uvedenými daňovými rozhodnutiami správca dane a finančné riaditeľstvo sťažovateľke neuznali uplatnený odpočet DPH pri dodaní tovaru od dodávateľky v tuzemsku v zdaňovacom období august 2012, rozdiel dane bol vo výške 18 412,73 eur. Krajský súd rozsudkom z 20. októbra 2020 správnu žalobu sťažovateľky zamietol. Uviedol, že finančné riaditeľstvo a správca dane založili svoje rozhodnutia na tom, že sťažovateľka neuniesla dôkazné bremeno, že došlo k zdaniťelným plneniam tak, ako sú uvedené na dodávateľských faktúrach. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka kasačnú sťažnosť. Najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom kasačnú sťažnosť sťažovateľky zamietol.</p>
<p>z odôvodnenia</p>	<p>Sťažovateľka v zásade namieta rozsudok najvyššieho správneho súdu z dvoch dôvodov. Prvý sa týka otázky primeranosti zaťaženia sťažovateľky dôkazným bremenom, otázky rozloženia dôkazného bremena a jeho vzájomným prenášaním medzi sťažovateľkou a daňovými orgánmi (správcom dane). Podľa sťažovateľky najvyšší správny súd nesprávne posúdil jej nárok na odpočítanie DPH (a na oslobodenie tovaru od DPH pri dodaní tovaru inému platiteľovi dane), čo malo za následok jej neprimerané zaťaženie dôkazným bremenom. Druhým dôvodom je namietané porušenie princípu právnej istoty v súvislosti s nerešpektovaním rozhodovacej praxe samotného najvyššieho správneho súdu a najvyšších súdnych inšancií (súdneho dvora, ústavného súdu a najvyššieho súdu), pričom najvyšší správny súd tento judikatúrny odklon dostatočne neodôvodnil.</p> <p>K pochybnostiam o realizovaní zdaniťelných obchodov najvyšší správny súd poukázal na rozhodovanie vo veci sp. zn. 8Sžfk/12/2021, ktorej predmetom bolo posúdenie obdobnej skutkovej a právnej otázky týkajúcej sa sťažovateľky (ods. 64 až 68 napadnutého rozsudku). Z tejto časti je zrejmé, že svedok (mal zastupovať sťažovateľku bezodplatne) spochybnil časť uvedenej zmluvy o spolupráci týkajúcu sa toho, ktorý subjekt mu za uvedené služby bude platiť, pričom bezodplatnosť vykonávania dohodnutej služby v takom veľkom rozsahu bola neštandardná. Dopravca, ktorý mal preverovaný tovar dodať odberateľovi spoločnosti, bol nekontaktný a nepredložil žiadne doklady. Medzi výpoveďami svedkov boli viaceré nezrovnalosti, najmä čo sa týka miesta dodania tovaru. Nezrovnalosti vyplynuli aj z faktúr predložených na podporu realizácie daňového obchodu, a to v dátume dodania tovaru. Sťažovateľka podľa kasačného súdu jednoznačne neuniesla dôkazné bremeno a nevyvrátila tak dôvodné pochybnosti správcu dane o reálnosti deklarovaných zdaniťelných plnení. V tomto kontexte neobstála ani námietka sťažovateľky, že bol preukázaný reálny obsah záväzkovo-odberateľských vzťahov.</p> <p>Nezrovnalosti, ktoré spochybnili realizáciu zdaniťelných obchodov v zmysle predložených faktúr, boli podrobne vysvetlené v rozsudku krajského súdu (ods. 25 až 28) so záverom, že sa nepodarilo preukázať dodanie spotrebného tovaru a služby dopravy v zmysle predložených faktúr. Okrem toho správny súd prihliadal aj na právoplatné rozhodnutia správcu dane o tom, že spoločnosť nebola odberateľom tovaru od ďalších dotknutých spoločností a tieto spoločnosti jej tovar nedodali, následne preto tento tovar nemohol tento subjekt sám v pozícii dodávateľa dodať sťažovateľke (ods. 33 rozsudku krajského súdu).</p> <p>4. Zistené pochybnosti sa sťažovateľke nepodarilo odstrániť, pričom k otázke rozloženia dôkazného bremena v daňovom konaní správne súdy zaujali jednoznačné stanovisko, ktoré je zhodné aj s názorom ústavného súdu prezentovaným v uzneseniach č. k. III. ÚS 432/2023-47 zo 7. septembra 2023 a č. k. IV. ÚS 605/2023-26 z 21. novembra 2023, ktorými boli ústavné sťažnosti sťažovateľky odmietnuté ako zjavne neopodstatnené, pričom jej námietky boli v podstatnom zhodné. Ústavný súd ani v aktuálne prerokovanej veci nemá dôvod odchýliť sa od právneho názoru vyjadreného v predmetných uzneseniach, osobitne pritom poukazuje na body 17 a 18 uznesenia č. k. III. ÚS 432/2023-47 zo 7. septembra 2023, ktorého predmetom bol prieskum rozhodnutia najvyššieho správneho súdu sp. zn. 8Sžfk/12/2021 zo 16. februára 2022, na ktoré odkazoval aj kasačný súd v napadnutom rozsudku a v ktorom ústavný súd v zásade</p>

akcentoval judikatúru súdneho dvora, podľa ktorej len pochybnosti o identite dodávateľa či o presnom priebehu dodávateľského reťazca samy osebe nestačia na prijatie záveru, že právo na odpočítanie dane nemožno priznať (body 45, 47 a 49 rozhodnutia súdneho dvora č. C-610/09 vo veci Vikingo Fővállalkozó z 3. septembra 2021). Finančná správa nemusí mať predstavu o úplne exaktnom priebehu jednotlivých transakcií a v zásade ani nemusí nadobudnúť presvedčenie, že zvolený obchodný model daňového subjektu je optimálny alebo odôvodnený, pričom existenciu rôznych pochybností nemôže automaticky prenášať, ak nepreukáže účasť na daňovom podvode alebo vedomosť o ňom, na daňový subjekt. Napokon opatrenia prijaté členskými štátmi v oblasti DPH sa nemôžu používať spôsobom, ktorý systematicky spochybňuje právo na odpočítanie DPH, a tým neutralitu DPH (bod 44 už uvedeného rozhodnutia Vikingo Fővállalkozó, bod 28 rozhodnutia súdneho dvora č. C-154/20 vo veci Kemwater ProChemie z 9. decembra 2021).

V bode 18 uznesenia č. k. III. ÚS 432/2023-47 zo 7. septembra 2023 ústavný súd ďalej uviedol, že jeho judikatúra sa jasne ustálila v tom, že zo strany daňového subjektu nepostačuje predložiť iba formálne doklady (napríklad faktúry, dodacie listy a podobne), ak správca dane nadobudne na základe vykonaných dôkazov dôvodnú a objektívne podloženú pochybnosť o samotnej reálnosti zdaniteľného obchodu a vyzve daňový subjekt na predloženie ďalších dôkazov (m. m. napr. II. ÚS 705/2017, III. ÚS 557/2022, IV. ÚS 335/2023, IV. ÚS 341/2023). V obdobných prípadoch považoval ústavný súd za ústavne konformný záver, že v prípade správcom dane preukázaných pochybností o vlastnom uskutočnení zdaniteľných plnení prechádza dôkazné bremeno na daňový subjekt. Takýto zásah do autonómie jednotlivca je totiž odôvodnený verejným záujmom na stanovení, vymeraní a výbere dane (m. m. napr. II. ÚS 705/2017, IV. ÚS 183/2021, IV. ÚS 335/2023). Ústavný súd vníma prechod dôkazného bremena ako možnosť preukázať spornú skutočnosť aj inak ako len predložením spochybnených daňových dokladov (m. m. napr. IV. ÚS 380/2021, IV. ÚS 579/2021, IV. ÚS 335/2023).

Sťažovateľka sa opiera o judikatúru, v zmysle ktorej správca dane nemôže žiadať od daňového subjektu preukázanie skutočností, ktoré nie sú v jeho dispozičnej sfére (6 Sžf 10/2012, I. ÚS 259/2022, IV. ÚS 86/2022). V prejednávanej veci ale prebehlo dokazovanie, boli predložené listinné dôkazy, uskutočnili sa výsluchy svedkov, pričom pri hodnotení jednotlivých dôkazných prostriedkov v ich vzájomnej súvislosti pochybnosti svedčiace o tom, že k uskutočneniu zdaniteľných obchodov v zmysle predložených faktúr nedošlo tak, ako bolo sťažovateľkou deklarované, neboli rozptýlené, ale podporené. Sťažovateľka uvádza, že nikdy nebolo spochybnené, že preverovaný tovar jej bol skutočne dodaný, právo na uplatnenie odpočtu DPH ale vzniká pri preukázaní ďalších hmotnoprávných podmienok, ako to konštatoval najvyšší správny súd v napadnutom rozsudku (porovnaj ods. 6 tohto uznesenia).

K námietkam sťažovateľky týkajúcim sa rozdielnej judikatúry najvyšší správny súd poukázal na prevládajúcu rozhodovaciu prax prezentovanú rozhodnutiami vo veciach sp. zn. 3Sžfk/40/2017, 1Sžfk/1/2017, 6Sžfk/43/2017, ako aj na uznesenie ústavného súdu vo veci sp. zn. II. ÚS 705/2017, ktorej závery v zásade zodpovedajú už formulovanému konštatovaniu (ods. 17 tohto uznesenia). Zvlášť k odkazu na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Vs/1/2020 z 18. mája 2021 ústavný súd konštatuje, že v odkazovanom rozhodnutí sa riešila otázka zjednotenia rozhodovania vo viacerých veciach konkrétneho daňového subjektu, teda šlo o zjednotenie posúdenia špecifických okolností, ktoré na strane daňového subjektu nastali (porovnaj ods. 31 označeného rozhodnutia: „Nejde teda o zjednotenie rôznych právnych názorov senátov kasačného súdu na abstraktnú otázku výkladu a aplikácie práva, ale o zjednotenie rozhodovania senátov v obdobných veciach toho istého žalobcu.“). Veľký senát pritom poukázal na nevyhodnotenie dokladov správcom dane, ktorými subjekt dane preukazoval svoj nárok. Tieto závery nemožno zovšeobecniť a aplikovať na skutkovo odlišnú vec sťažovateľky.

	<p>Napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu nemožno označiť za arbitrárny a ani nedostatočne odôvodnený, keďže zrozumiteľne a dostatočne spoločne objasňujú podstatné aspekty rámcujúce právnu vec sťažovateľky. Ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný tieto postupy a hodnotenia správnych súdov nahrádzať (m. m. I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a za týchto okolností nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru najvyššieho správneho súdu.</p> <p>Námietky sťažovateľky v ústavnej sťažnosti (ktoré v zásade uplatnila aj v kasačnej sťažnosti) takto neboli v súhrne spôsobilé spochybniť ústavnú udržateľnosť napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu. Na tomto základe ústavný súd podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov	
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	<p>správne súdnictvo-rozhodovanie o žalobách proti rozhodnutiam správnych orgánov daň-z pridanej hodnoty daň-dokazovanie v daňovom konaní</p>

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.